

Kansalaisaloitteen tiedot

Kansalaisaloitteen otsikko

Kansanäänestyksen järjestäminen EU:n elpymispaketista

Aloitteen päiväys

22.9.2020

Aloitteen muoto

Ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä

Aloitteen sisältö

Vuoden 2020 heinäkuussa Eurooppa-neuvosto saavutti yhteisymmärryksen EU:n elpymispaketista, joka käsittää 750 miljardin euron suuruisen kokonaisuuden. Suomen hallituksen linjaa kokouksessa edusti pääministeri Sanna Marin. Suomen osallistumisen lainvoimaisuus edellyttää vielä eduskunnan käsittelyä ja hyväksyntää.

Elpymispaketin tarvetta on perusteltu koronan aiheuttaman talouden hyytymisen korjaavana

hätäratkaisuna. Elpymispaketin vaikutukset ulottuvat kuitenkin huomattavasti koronakriisin edellyttämää pidemmälle ja laajemmalle. Elpymispaketti on kansallisesta näkökulmasta hyvin

merkittävä kokonaisuus, jonka taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset edellyttävät kansan laajaa hyväksyntää. Tämän vuoksi kansalaisaloitteessa esitetään, että elpymispaketin

käsittävästä kokonaisuudesta tulee järjestää kansanäänestys.

Perustelut

Mikäli päätös Suomen osallistumisesta elpymispakettiin tullaan vahvistamaan nykyisen hallituksen muodostaman enemmistön turvin, tullaan samalla rajoittaneeksi lukuisten tulevien vaalien merkitystä Suomessa. Monet tulevat hallitukset tulisivat olemaan sidottuja nyt kaavaillun tukipaketin asettamiin ehtoihin. Kansalaisille ei siten jää mahdollisuutta tulevien äänestyspäätösten ja vaalituloksien avulla muuttaa Suomen suuntaa, mikäli nykyinen

hallitus omavaltaisesti päättää Suomen liittymisestä mukaan elpymispakettiin.

Sen enempää koronakriisistä kuin sitä seuraavasta elpymispaketistakaan ei ollut tietoa vuoden 2019 eduskuntavaalien aikana, joiden tuloksen oikeuttamana nykyinen hallitus muodostettiin. Tämän vuoksi olisi suomalaisen demokratian kannalta ensiarvoisen tärkeää,

että näin merkittävää päätöstä Suomen ja EU:n suunnasta ei tulla tekemään ilman kansalaisten asiaan antamaa valtuutusta.

Järjestämällä asiasta kansanäänestys myös nykyinen

hallitus saisi selkeän mandaatin, jonka mukaan Suomen päätös elpymispakettiin osallistumisesta olisi mahdollista tehdä kansanvaltaa kunnioittaen.

Elpymispaketin taloudelliset vaikutukset Suomen kannalta tulevat olemaan huomattavia. Suomen lopullisista maksuosuuksien suuruuksista voidaan esittää vain arvioita, mutta selvää

on, että Suomi tulee olemaan nettomaksajana. Suomen kokonaisvastuiden on kaavailtu kasvavan 13 miljardiin euroon, joka käsittää sekä lainoja että suorina avustuksina jaettavia

osuuksia. Pelkästään suorina avustuksina jaettavien tulonsiirtojen osalta Suomelle on koitumassa 3,4 miljardin euron nettotappio. Lainojen takaisinmaksun puolestaan

odotetaan
venyvän jopa vuoteen 2058 saakka.

Elpymisvälineen suuri koko ja siihen liittyvä epävarmuus heijastuvat siis kymmeniin tuleviin

valtion budjetteihin, joten on ilmeistä, että sillä on merkittäviä rajoittavia vaikutuksia kotimaassa toteutettavalle politiikalle ja Suomen julkiselle taloudelle nyt ja tulevaisuudessa.

Useiden miljardien paketin tekee erityisen merkittäväksi se tosiasia, että valtion talous on valtaviin kestävyysvajeeseen liittyvien ongelmien keskellä ja edessä on koronakriisin tuomia ennätysellisiä budjettialijäämiä.

EU-jäsenmaille tehtävien tulonsiirtojen ja elpymispaketin takaisinmaksuun liittyvien epävarmuuksien voidaan todeta vaarantavan julkisen talouden tulevaa tilaa ja siten kansalaisten hyvinvointia.

Vuoden 1994 syksyllä Suomessa järjestettiin neuvoa antava kansanäänestys, jonka seurauksena Suomi liittyi Euroopan unioniin vuoden 1995 alkaessa. Euroopan unioni on kokenut monia muutoksia liittymispäätöksen ja kyseisen kansanäänestyksen jälkeen. Uudet jäsenmaat ja Iso-Britannian kansan päätös jättää EU ovat osaltaan muuttaneet unionin rakennetta.

Lisäksi ne EU:n perussopimukset, joiden perusteella suomalaiset äänestivät EU-jäsenyydestä, ovat kriisien ja integraatiokehityksen seurauksena kohdanneet

sellaisia soveltavia tulkintatapoja, joita ei ollut syytä odottaa vuoden 1994 kansanäänestyksen aikoihin.

Elpymispaketti on jälleen muuttamassa käsitystä perussopimuksista, joiden on tähän asti ajateltu estävän unionin yhteisen lainanoton. Perussopimusten hengen vastaisen soveltamisen ei kuitenkaan voida katsoa olevan suomalaisen demokratian kannalta hyväksyttävää, vaikka EU:n tasolla sille nähtäisiinkin oikeutus. Elpymispaketti muuttaa EU:n

luonnetta peruuttamattomasti kohti velkaunionia ja yhä tiiviimpää integraatiota. Siksi Suomen mukanaolo elpymispaketissa vaatiikin sitä, että kansalaiset saavat näissä olosuhteissa päättää, minkälaisessa yhteisössä Suomen halutaan olevan mukana. Siksi Suomessa tulee järjestää kansanäänestys, jossa kansalla on mahdollisuus osoittaa, tuleeko

Suomen lähtee mukaan esitettyyn EU:n yhteiseen elpymispakettiin.